

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/edunpuj>
ดำเนินการวารสารโดย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ

อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

Development and revitalization of arts, culture, music and performing arts

Ban Dan Muang KhamKhok Si Suphan District Sakon Nakhon Province

ธีรวุฒิ มุลเมืองแสน¹, กำพร ประชุมวรรณ^{2*}, สุวัฒน์ ดวงรัตน์³, นันทวรรณ พิมพิศักดิ์⁴

Teerawut Moonmueangsae¹, Komphorn Prachumwam^{2*}, Suwat Duangrat³ and Nantawanphat Phimsak⁴

สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม¹²,

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยนครพนม พนมพิทยพัฒน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม³

และ งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม⁴

Music Education Department, Faculty of Education, Nakhon Phanom University¹²

Demonstration School of Nakhon Phanom University, Phanom Pittayapat, Faculty of Education, Nakhon Phanom University³

and Cultural Promotion Department, Faculty of Education, Nakhon Phanom University⁴

Received: October 9, 2024 Revised: November 11, 2024 Accepted: December 29, 2024

บทคัดย่อ

ดนตรี การแสดง เป็นสิ่งที่มนุษย์ชาติสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นองค์ประกอบหนึ่งของศิลปวัฒนธรรม ในแต่ละพื้นมีศิลปวัฒนธรรมดนตรีและการแสดงที่มีความจำเพาะที่จะแสดงออกถึงความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิต ของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่สร้างขึ้นเอง หรือรับสืบทอดผ่านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม รวมถึงการนำมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบของชุมชนตนเอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร และ 2) เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้รู้ 5 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ 10 คน และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป 30 คน มีขอบเขตในการทำวิจัยเดือนตุลาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ศิลปวัฒนธรรมดนตรีและการแสดงบ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ประเพณีงานบุญกฐิน บุญผ้าป่า บุญผะเหวด ประเพณีไหลเรือไฟ พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การแห่พระอุปคุต และการฟ้อนกลองดุ่มเป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาว ผู้ไทกะต๊ะ ด้วยอัตลักษณ์ทางด้านการแต่งกาย และการบรรเลงดนตรีอันเป็นเอกลักษณ์จำเพาะ ทั้งนี้ การแสดงการฟ้อนกลองดุ่มมีบทบาทสำคัญต่อการแสดงในพิธีกรรม และประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทกะต๊ะ บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร และ 2)

*Corresponding author.

Email address: Komjoun3@hotmail.com

การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยมีการรวบรวมข้อมูลในด้านศิลปวัฒนธรรม พิธีกรรมต่าง ๆ งานบุญ งานประเพณี วิถีชีวิต มีการพัฒนาสร้างบทเพลงแห่งท้องถิ่น รวมถึงการแสดงการออกแบบท่ารำ ของชาวบ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

คำสำคัญ: การพัฒนาและฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี การแสดง

Abstract

Music and performance are creations of humanity, serving as integral components of art and culture. Each region possesses unique musical and performance art traditions that reflect the beliefs, customs, rituals, and ways of life of ethnic groups, either developed independently or passed down through cultural diffusion. These traditions are often adapted to suit the context of local communities. This study aims to: 1) Explore the music, performance, and cultural arts of Ban Dan Muang Kham, Khok Si Suphan District, Sakon Nakhon Province. 2) Develop and revitalize the music, performance, and cultural arts of Ban Dan Muang Kham, Khok Si Suphan District, Sakon Nakhon Province. The research involves a sample group consisting of five cultural experts, ten practitioners, and thirty general informants interviewed during the study. The research spans from October 2023 to September 2024. The tools used include structured and unstructured interviews, participant and non-participant observation, with findings presented in a descriptive analytical format.

The research results found that 1) Arts, culture, music, and performances, Ban Dan Muang Kham, Khok Si Suphan District, Sakon Nakhon Province Arts, culture, music, and performances The Dan Muang Kham Phu Thai drum dance is used in ceremonies. It has its own unique identity. The unique dress, including the drum dance, plays an important role in religious ceremonies and various traditions. 2) Development and restoration of arts, culture, music, and performances, Ban Dan Muang Kham, Khok Si Suphan District, Sakon Nakhon Province, by collecting data on arts, culture, various ceremonies, merit-making ceremonies, and lifestyles. The development of drum parade songs and dance design performances have been developed. Of the villagers of Dan Muang Kham

Keywords: Development and restoration, arts and culture, music, performance

บทนำ

ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง เป็นจารีตประเพณีแขนงหนึ่งแยกออกจากวัฒนธรรม สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการแสดงของแต่ละชุมชน แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละกลุ่มพื้นที่ มีการส่งต่อองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิต ผ่านทางด้านศิลปะการแสดง รูปแบบศิลปะการแสดงเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง เพื่อให้แสดงถึงถิ่นฐาน วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถถ่ายทอดได้ เรียนรู้ ส่งต่อ ตลอดจนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมผ่านรูปแบบการเอาอย่างหรือรูปแบบการเรียนรู้แบบ ศิลปะการแสดงจึงมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงธรรมเนียมในการปฏิบัติ ระบบความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ สืบต่อกันมาผ่านรูปแบบศิลปะการแสดง ทางดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยที่วัฒนธรรมเป็นระบบสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อสื่อหรือถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจึงมีใช้ระบบสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นโดยสัญลักษณ์ญาณ กล่าวคือ วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้และต้องมีการถ่ายทอดวัฒนธรรม การถ่ายทอดวัฒนธรรม หมายถึง การสอนคนรุ่นหลังให้เรียนรู้ถึงระบบสัญลักษณ์ของสังคม ซึ่งได้

เคยมีการตกลงกันไว้ ประกอบด้วยอะไรบ้าง จำเป็นต้องสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้นโดยอัตโนมัติ และเมื่อทุกอย่างสอดคล้องกันก็หมายความว่า การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมนั้นดำเนินไปได้เป็นอย่างดี (อมรา พงศาพิชญ์, 2535)

ตำบลบ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ประกอบไปด้วย 11 หมู่บ้าน เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ชาวภูไทกะตะ และชาวไทยญ้อ โดยชาวภูไทกะตะอพยพมาจากบ้านกล้วย บ้านนาบุง บ้านกุของ บ้านกะหลวง และบ้านท่ากระโจน หมู่บ้านเหล่านี้อยู่ติดต่อกันระหว่างประเทศลาว และประเทศเวียดนาม ซึ่งขึ้นต่อเมืองมหาชัยกองแก้ว (ปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศลาว) แต่เดิมอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองสกลนคร คุ่มวัดเหนือ ในปี พ.ศ. 2423 รศ.99 ชาวคุ้มวัดเหนือคนหนึ่ง ซึ่งมีทนายาคูอ้วนกับโยมผู้ใหญ่ 8 ท่าน โดยอพยพครอบครัวลงเรือจากหนองหารล่องตาม ลำน้ำคำถึงปากน้ำห้วยแคน ห่างจากตัวจังหวัดสกลนคร 40 กิโลเมตร แล้วขึ้นไปตั้งบ้านเรือนและวัดใหม่ ใกล้ริมฝั่งน้ำกก ชื่อว่าบ้านขมิ้น อยู่ได้ 5 ปี ก็เกิดโรคระบาด จึงย้ายข้ามลำน้ำคำอยู่ทางทิศตะวันตก ห่างจากที่เก่า 2 กิโลเมตร ในปี 2427 ตั้งชื่อว่าบ้านด่านม่วงคำ เพราะว่ามีต้นมะม่วงใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง ต่อมาบ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุขเรื่อยมาทางราชการได้แต่งตั้งนายดี (ท้าวศรีสุราช) เป็นผู้ใหญ่บ้านสมัยนั้นเกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีนทางราชการจึง ตั้งด่านขึ้นตรวจเรือสินค้า ขึ้นลงตามลำน้ำคำที่บ้านด่านม่วงคำ ต่อมาบ้านม่วงคำก็กลายเป็น “บ้านด่านม่วงคำ” เป็นพื้นที่ที่มีศิลปวัฒนธรรมสืบทอดต่อกันมาตามกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นพื้นที่ที่มีศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดงที่เป็น อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สืบทอดต่อกันมาจวบจนปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบันความเจริญจากสังคมเมือง ทั้งในพื้นที่และพื้นที่แวดล้อมแพร่กระจายเข้าสู่สังคมบ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร จากการสื่อหลายรูปแบบ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต กระทั่ง โซเชียลเน็ตเวิร์ก เป็นต้น อันเป็นสื่อร่วมสมัยที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันมีความรวดเร็วมีคุณภาพในการกระจายข้อมูลข่าวสารส่งผลให้สังคมบ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ส่งผลให้เกิดการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมชาวเมือง เช่น การแต่งกาย การศึกษา วัฒนธรรมค่านิยม กระทั่งอาชีพที่มีความหลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้ในปัจจุบัน ศิลปะการแสดงในชุมชน บทบาท และค่านิยมในด้านต่าง ๆ ของชาวบ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนครเปลี่ยนแปลงไปส่งผลโดยตรงต่อการศิลปะการแสดงที่ได้รับความนิยมลดน้อยและเกิดการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการของศิลปะการแสดงเพื่อให้เกิดความคงอยู่ จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดง พบว่า ศิลปะการแสดงในพื้นที่บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร มีความสำคัญอย่างมากในทั้งในด้านวัฒนธรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง เป็นพื้นที่ที่ยังมีการสืบทอดในด้านศิลปะการแสดงอยู่แต่ในทางกลับกันพบว่าในด้านการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง นั้นมีผู้ให้ความสนใจน้อย เนื่องจากในศิลปะการแสดงนั้นต้องใช้ความอดทนในการเรียนรู้ อีกทั้งในปัจจุบันวัฒนธรรมชาวเมือง การศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แพร่กระจายเข้าสู่สังคมเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เยาวชนรุ่นหลังนั้นให้ความสนใจใน ด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านลดน้อยลงเป็นอย่างมาก จึงทำให้องค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ดนตรีและการแสดงนั้นอยู่ในสภาวะถดถอย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าโครงการศึกษาเรื่อง การวิจัยเรื่อง การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร จะเป็นการช่วยพัฒนา ฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ของบ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรม ดนตรีและการแสดง เป็นที่รู้จักโดยทั่วกัน เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนา ฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบทอด ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ของบ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนครสืบไป

คำถามการวิจัย

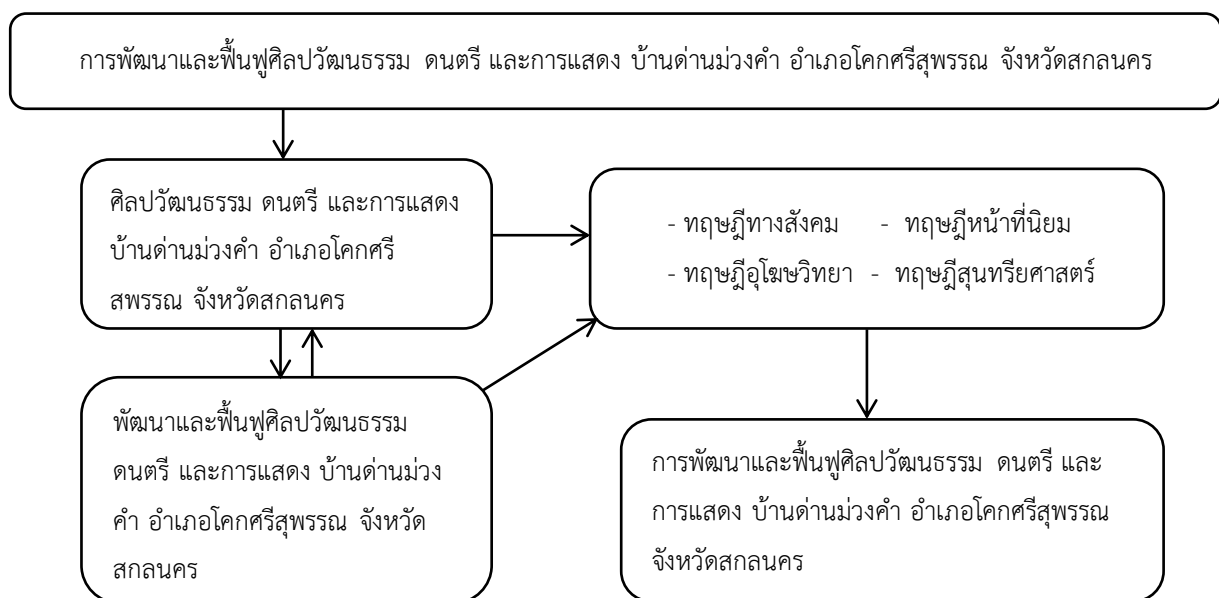
1. ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร
2. การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง ใช้เก็บข้อมูลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยบูรณาการจากความคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เนื้อหา สอดคล้องกับเรื่องที่ทำการวิจัย แบ่งออกเป็นดังนี้

1.1.1 แบบสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ (Formal Interview) ใช้สัมภาษณ์ในเรื่อง 1) ศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ดนตรี และการแสดง 2) ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ดนตรี และการแสดง ในประเพณีและพิธีกรรมชุมชน 3) องค์ประกอบศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง 4) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง และ 5) รูปแบบวิธีการการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ผู้ให้ข้อมูลเป็นชาวบ้านด่านม่วงคำ

1.1.2 แบบสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ (Key Informants)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample group) และกลุ่มทดลอง (Experimental group) เพื่อค้นหาประเด็นที่เกี่ยวข้องตามความมุ่งหมายของงานวิจัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นชาวบ้านด้านม่วงคำ

1.2 แบบสังเกต (Observation) ประกอบด้วย

1.2.1 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

1.2.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation)

1.3 ชุดการการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทกะตะ บ้านด้านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวม ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ดังนี้

2.1 การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ 1) ศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ดนตรี และการแสดง 2) ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ดนตรี และการแสดง ในประเพณีและพิธีกรรมชุมชน 3) องค์ประกอบศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง 4) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง และ 5) รูปแบบวิธีการการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง อีกทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ จากหน่วยราชการ งานวิจัย ปรินิพนธ์ ภาคนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ อินเทอร์เน็ต และวีดิทัศน์

2.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ดังนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบในการสัมภาษณ์ 2 รูปแบบ ได้แก่ การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

2.2.2 การสังเกต (Observation) การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบในการสังเกต 2 รูปแบบ ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมในเขตพื้นที่ที่ทำการวิจัย และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation)

2.3 ชุดการการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทกะตะ บ้านด้านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

ชุดการการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทกะตะ บ้านด้านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม การแสดง ในประเพณีและพิธีกรรมชุมชน องค์ประกอบศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง และรูปแบบวิธีการการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดงเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.3.2 สร้างเครื่องมือตามองค์ความรู้ และแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวิธีชีวิตของชุมชน

2.3.3 เสนอเครื่องมือต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเครื่องมือที่จะใช้งานงานวิจัย เพื่อปรับปรุงก่อนการนำไปใช้ทำการแสดง

2.3.4 นำเครื่องมือไปทำการแสดงแก่ชุมชน

2.3.5 เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือเอกสารวิชาการ ที่มีการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม การแสดง ในประเพณีและพิธีกรรมชุมชน องค์ประกอบศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง และรูปแบบวิธีการการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลในสถานที่

ต่าง ๆ เช่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม และมาดำเนินการ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้า (Triangulation Technique)

3.1.2 นำข้อมูลที่ได้มาจำแนก แยกประเภทข้อมูลและจัดหมวดหมู่ข้อมูลสังเคราะห์ให้เกิดความชัดเจน เป็นไปตามความมุ่งหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสาร ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกไว้พร้อมจัดระบบข้อมูล

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

4. การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ดังนี้ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจาก งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาคสนาม ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และ แบบสังเกต ศึกษาจากกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป สามารถนำเสนอผลการวิจัย ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ได้ เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร และเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ดังนี้

1. ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดงบ้านด่านม่วงคำตั้งเมื่อ พ.ศ. 2427 เป็นเผ่าผู้ไทกะต๊ะ อพยพมาจากบ้านปากก้วย เมืองมหาชัย ประเทศลาว ในสมัยพระยาประจันต์ เป็นเจ้าเมืองสกลนคร บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร มีศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สืบทอดต่อกันมา ยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมรื่นเริง หรือพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ประเพณีงานบุญกฐิน บุญผ้าป่า บุญผะเหวด ประเพณีไหลเรือไฟ พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การแห่พระอุปคุต มีการแต่งกายที่เป็นรูปแบบเฉพาะของเผ่าผู้ไทกะต๊ะ สมัยก่อนชาวผู้ไทกะต๊ะมีการทอผ้าใช้เอง ซึ่งมีลวดลายที่หลากหลาย และลายต่าง ๆ ที่ชาวผู้ไทเรียกว่าผ้าจ่อง วัสดุที่ใช้จะเป็นด้ายแดงยอ ส่วนรูดลายนั้น มีทั้งลายเล็ก หอบปราสาท นาคน้อย ลายใหญ่เป็นต้น สมัยก่อนชาวผู้ไทบ้านด่านม่วงคำใช้ตุ้มหม่มในฤดูหนาว และเป็นผ้าสำคัญในพิธีกรรมเช่น การห่อบาตร รองพาชวิญ หรือแม้แต่การดอยศพ และย่นนำผ้าจ่องมาเป็นแพรเปี่ยง ใช้ในการฟ้อนภูไท ฟ้อนผ้าป่า กฐิน รวมถึงการฟ้อนแห่กลองตุ้ม และชาวผู้ไทบ้านด่านม่วงคำยังมีดนตรีและการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของเผ่าผู้ไทกะต๊ะ

ฟ้อนกลองตุ้ม เป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทบ้านด่านม่วงคำ การฟ้อนกลองตุ้มนี้จะใช้ในพิธีกรรมต่างเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเฉลิมฉลองและการบูชาศาสนา โดยในช่วงเทศกาลบุญต่างๆเช่นประเพณีงานบุญกฐิน บุญผ้าป่า บุญผะเหวด ประเพณีไหลเรือไฟ พิธีกรรมทางศาสนา เช่นการแห่พระอุปคุต วงกลองตุ้มเป็นวงดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะและเป็นส่วนสำคัญของพิธีกรรมและการแสดงของชาวผู้ไท ซึ่งประกอบไปด้วย กลองตุ้ม ผางฮาด ฉาบใหญ่ ฆ้อง มีการบรรเลงที่มีจังหวะที่ฟังแล้วมีความฮึกเหิม ปลุกอารมณ์ มีการโห่ร้องในระหว่างการตีการแห่กลองตุ้มตลอด จังหวะจะช้าเร็วขึ้นอยู่กับอารมณ์ ของผู้ร่วมเล่นตอนนั้น ท่วงท่าการฟ้อนหนักแล้วแต่อารมณ์และลีลาการแสดงของใครของมัน ส่วนรูปแบบการแต่งกายในแบบปัจจุบันมีการแต่งกายด้วยเสื้อดำแถบแดงหรือจะเป็นผ้าแดงแถบดำ เพื่อความสะดวก แต่ถ้าเป็นเทศกาลหรืองานพิธีกรรมที่มีความสำคัญก็นำเอาผ้าจ่องโบราณออกมาใช้ซึ่งปัจจุบัน ชาวบ้านด่านม่วงคำ ได้นำการแห่กลองตุ้มนี้รวมงานกับทางจังหวัดสกลนคร เช่นงานนมัสการองค์พระธาตุเชิงชุม งานสงกรานต์ หรือพิธีกรรมรื่นเริงต่าง ๆ

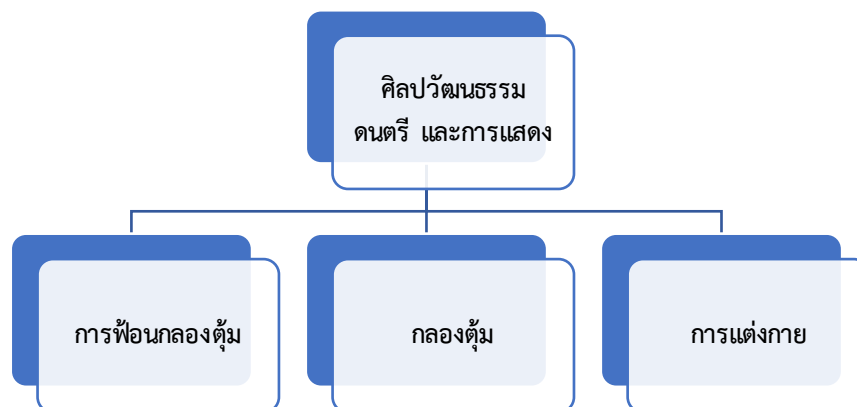
ของชุมชน ซึ่งเป็นการฟ้อนกลองตุ้มที่ไม่ค่อยจะมีชมชนไหน มีแล้ว การแห่กลองตุ้มโบราณเฝ้าผู้ไทกะต๊ะ

ภาพที่ 1 ภาพการแต่งตัวของชาวผู้ไทกะต๊ะ
ที่มา: พจนวารภรณ์ เขจรเนตร, 2562

ภาพที่ 2 ภาพวงกลองตุ้ม และ ภาพการแห่กลองตุ้ม สมัยก่อน
ที่มา: พจนวารภรณ์ เขจรเนตร, 2562

ภาพที่ 3 ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ผู้ไทบ้านดำนม่วงคำ
ที่มา: ชีรุฒิ มูลเมืองแสน

จากภาพข้างต้นสามารถอธิบายศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง การฟ้อนกลองต๋มชาวผู้ไทบ้านดำนม่วงคำนี้ จะใช้ในพิธีกรรม มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เป็นของตัวเอง การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงการฟ้อนกลองต๋มที่มีบทบาท สำคัญในการแสดงในพิธีกรรมศาสนาและประเพณีต่าง ๆ

2. การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมดนตรี และการแสดง บ้านดำนม่วงคำ อำเภอกะทิงสุพรรณ จังหวัด สกลนคร

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านดำนม่วงคำอำเภอกะทิงสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ภายหลังจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลศึกษาในพื้นที่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไท กะตัง ที่ได้รับการสืบทอดต่อมาจำนวนมาก แต่หากไม่ได้รับความนิยม ในเยาวชนรุ่นหลัง และขาดการสืบทอดอย่างเป็นระบบ คณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรม “ฟ้อนกลองต๋ม” อันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของ ชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจน โดยการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทกะตัง ประกอบด้วย กระบวนการพัฒนา ดังนี้ อันดับแรกคณะผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้จากศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านดำน ม่วงคำ อำเภอกะทิงสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ประเด็น “ฟ้อนกลองต๋ม” พร้อมกับสังเคราะห์โครงสร้างด้วยวิธีวิจัยเชิง คุณภาพทางดนตรีวิทยา (Musicology Qualitative Research) ของวัฒนธรรมในพื้นที่บ้านดำนม่วงคำ อำเภอกะทิงสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ขั้นตอนการมีส่วนร่วมระหว่างวัฒนธรรมและชุมชน ตลอดจนการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานความรู้สำหรับการสร้างสรรค์บทเพลง และการแสดงเพื่อใช้ในการแสดงวัฒนธรรม ฟ้อนกลองต๋มร่วมสมัย และการออกแบบโครงสร้างของการแสดงวัฒนธรรมฟ้อนกลองต๋มร่วมสมัย โดยการรักษา ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมเดิม เพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ สื่อถึงความเป็นสุนทรีย์ขั้นพื้นฐาน โดยอาศัย ทฤษฎีดนตรีสากลเป็นหลักใน ดังนั้นในขั้นตอนของกระบวนการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบโครงสร้างของการแสดง วัฒนธรรมฟ้อนกลองต๋มร่วมสมัย ด้วยการจัดเรียง และประพันธ์ทำนองขึ้นมาใหม่ ประกอบด้วย การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปะ ดนตรี และ การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปะการแสดง ดังนี้

การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปะดนตรี

การฟื้นฟูศิลปะด้านดนตรี โดยมีการนำเอาดนตรีการแห่กลองต๋มมาเรียบเรียงเสียงประสานขึ้นใหม่ ให้มี เมโลดี้และรูปแบบท่วงทำนองที่มีความโดดเด่น และเพื่อให้มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้ ศึกษาและวิเคราะห์เพลงการแห่กลองต๋มของบ้านดำนม่วงคำ วิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลง โครงสร้างของเพลง ส่วนที่มี ความโดดเด่นและส่วนที่ต้องการการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง พิจารณาและเพิ่มองค์ประกอบใหม่ ๆ เช่น เพิ่มเครื่องดนตรี พิณ เบส เพื่อให้ดนตรีมีจังหวะที่มีความหลากหลายมากขึ้น ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง สร้างเสียงประสานที่เหมาะสมกับดนตรีใน รูปแบบเดิม โดยใช้คอร์ดในรูปแบบของดนตรีสากลรวมถึงเทคนิคการประสานเสียงที่ใหม่ ปรับแต่งการเรียบเรียงมีความสมดุล จัดระเบียบการเรียบเรียงในรูปแบบของสกอ (score) โน้ตเพลง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการแสดงหรือบันทึก บันทึกเสียงบท เพลงการแห่กลองต๋มของชาวบ้านดำนม่วงคำเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมงานรื่นเริงรวมถึงงานให้พิธีกรรมทางศาสนาให้กับ ชาวบ้านดำนม่วงคำ โดยคณะผู้วิจัยใช้รูปแบบในการพัฒนาบทเพลงในรูปแบบ รูปแบบรอนโด (Rondo form) โดยสร้างบท เพลงลักษณะของการเน้นที่แนวทำนองหลักในบันไดเสียงแบบ บันไดเสียงแบบเพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) ในคีย์ Am และ Dm ทั้งนี้ บทเพลงเป็นลักษณะของเพลงที่มีโครงสร้างหลัก ส่วนขยาย และย้อน กล่าวคือ แนวทำนองหลักจะวนกลับมา อยู่ระหว่างแต่ละส่วนที่ต่างกัน หรือมีส่วนในการสร้างทำนองใน โดยรูปแบบของบทเพลงประกอบการแสดงการแสดง วัฒนธรรมฟ้อนกลองต๋มร่วมสมัย คือ AB AC ADA ทั้งนี้ บทเพลงประกอบการแสดงวัฒนธรรมฟ้อนกลองต๋มร่วมสมัยที่ถูก พัฒนาขึ้นมี ความยาว ทั้งสิ้น 5.13 นาที

ภาพที่ 4 การบรรเลงดนตรีในการแสดงฟ้อนกลองตุ้ม
ที่มา: กำพร ประชุมวรรณ

การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปะการแสดง

การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทกะต๊ะ ในพื้นที่บ้านด่านม่วงคำ อำเภอดอกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยมีการรวบรวมข้อมูลในด้านศิลปวัฒนธรรม พิธีกรรม ต่าง ๆ งานบุญงานประเพณี วิถีชีวิต รวมถึงผ้าทอโบราณของชาวผู้ไทกะต๊ะที่กำลังจะสูญหาย ด้วยไม่มีการสืบทอด ศึกษาและปรับประยุกต์ลายผ้าจ้องโบราณ เพื่อที่จะนำไปทอขึ้นมาใหม่โดยใช้นวัตกรรมการทอผ้าในยุคปัจจุบัน โดยการสร้างรูปแบบลายของผ้าที่พบในพื้นที่ที่มีการสืบทอดกันมา ทั้งนี้จากการตรวจสอบอายุผ้ามีกว่า 80 ปี ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 5 ลายผ้าโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทกะต๊ะ
ที่มา: กำพร ประชุมวรรณ

ภายหลังจากการศึกษา คณะผู้วิจัยได้นำเอาลักษณะรูปแบบของลายผ้าที่พบในพื้นที่ เป็นต้นแบบในการสร้างและพัฒนาลายผ้าพื้นถิ่นของผู้ไทกะต๊ะ สู่การใช้งานในเชิงการแสดงในการแสดงวัฒนธรรมฟ้อนกลองตุ้ม ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 6 ลายผ้าในประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทกะต๊ะปัจจุบัน
ที่มา: นันทพรภัทร พิมพ์ศักดิ์

ดังที่กล่าวมาข้างต้นรูปแบบ ของชุดที่ใช้งาน การแสดงวัฒนธรรมฟ้อนกลองตุ้มร่วมสมัย มีรายละเอียดการ แต่งตัว ประกอบด้วย เสื้อแขนยาวกระบอก ผ้าถุงลายภูไทกะดะปักตีนขึ้น ผ้าเปี่ยง

ทั้งนี้ทำรำประกอบแสดง จะเป็นท่าที่เรียบแบบธรรมชาติ ทั้งนี้ภายหลังจากการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบคุณภาพผลงานขั้นตอนการนำเสนอผู้เชี่ยวชาญและ ตรวจสอบคุณภาพผลงาน เป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาผลงาน ให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งมีกระบวนการและ วิธีการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่ นำเสนอผลงานต่อผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และ การแสดง และรับการตรวจสอบคุณภาพผลงาน พร้อมกับบันทึกเสียงและเผยแพร่ผลงาน ขั้นตอนการบันทึกเสียงและ เผยแพร่งานนี้ เป็นขั้นตอนหลังจากดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์เสร็จสิ้น โดยผู้วิจัยได้นำผลงานสร้างสรรค์มาบันทึกเสียงเพื่อ เผยแพร่ในช่องทางสื่อต่างๆ เช่น ออนไลน์ บทความ เว็บไซต์ เป็นต้น ซึ่งการเผยแพร่งานนี้เปรียบเสมือนการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการยอมรับและการรับรู้ต่อสาธารณชน ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 7 บรรยากาศการแสดงวัฒนธรรมฟ้อนกลองตุ้มร่วมสมัยในพิธีบุญจัน
ที่มา: อีรวิม มูลเมืองแสน

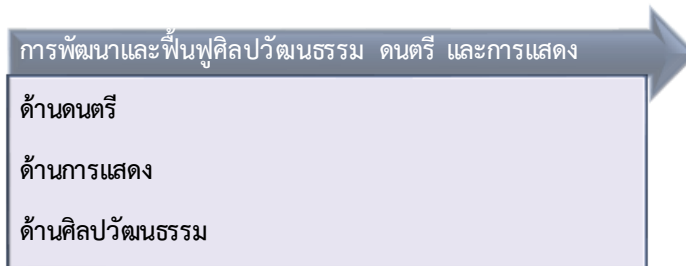
ภาพที่ 8 บรรยากาศการแสดงวัฒนธรรมฟ้อนกลองตุ้มร่วมสมัยในพิธีกรรมทางศาสนา ณ สิมโบราณวัดบ้านด่านม่วงคำ
ที่มา: อีรวิม มูลเมืองแสน

การฟื้นฟูศิลปด้านการแสดง ได้มีการนำเอาการฟ้อนกลองตุ้มมาออกแบบชุดทำรำ ซึ่งทำรำเป็นองค์ประกอบที่ สำคัญ ซึ่งจะสะท้อนถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดกันมา โดยทำรำจะเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านด่านม่วงคำ ในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งจะสื่อให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของชุมชนเผ่าผู้ไทกะดะ บ้านด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัด สกลนคร มีการออกแบบทำรำมีความหลากหลายเรียบแบบธรรมชาติ และเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น และให้เข้ากับท่วงทำนอง ดนตรีมากยิ่งขึ้นสร้างเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น และสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอดทาง วัฒนธรรมในบริบทพื้นที่ ในระดับชุมชน ในระบบการศึกษา ตลอดจนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมอันเป็นการส่งต่อ และสื บทอดวัฒนธรรมเชิงพื้นที่สู่สายตาระดับชาติและนานาชาติต่อไป

ภาพที่ 9 ภาพชุดผ้าจ่องโบราณผู้ไทกะดะที่มีการนำมาใช้ในปัจจุบัน
ที่มา: ชีรวิมล มูลเมืองแสน

รูปแบบการพัฒนาและฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมดนตรีและการแสดง สามารถสรุปการพัฒนาและฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 10 รูปแบบการพัฒนาและฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมดนตรีและการแสดง
ที่มา: ชีรวิมล มูลเมืองแสน

จากภาพข้างต้นสามารถอธิบายการพัฒนาและฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง มีการเก็บรวบรวม จัดบันทึกศิลปวัฒนธรรม สืบให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา และปฏิบัติต่อด้านดนตรีมีการเรียบเรียงดนตรีการแห่กลองตุ้มขึ้นมาใหม่ เพื่อต่อยอดการแห่กลองตุ้มในรูปแบบเดิม เพื่อให้เข้าถึง ด้านการแสดงมีการออกแบบท่ารำการแสดงการฟ้อนกลองตุ้มขึ้นมาใหม่เพื่อต่อยอดและพัฒนารูปแบบการรำแบบเดิมให้เข้ากับดนตรี ซึ่งจะสะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวบ้านด่านม่วงคำ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณจังหวัดสกลนครเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร และการพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ผลของการวิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร พบว่า ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ของชุมชนชาวบ้านด่านม่วงคำ แสดงถึงวัฒนธรรมเฉพาะตัวของชุมชนเผ่าผู้ไทกะดะ มีการแต่งกายที่เป็นรูปแบบเฉพาะของเผ่าผู้ไทกะดะมีการทอผ้าใช้เอง ที่ชาวผู้ไทเรียกว่าผ้าจ่อง และชาวผู้ไทบ้านด่านม่วงคำ ยังมีดนตรีและการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของเผ่าผู้ไทกะดะ ฟ้อนกลองตุ้ม เป็นก็การแสดงที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชาวผู้ไทบ้านด่านม่วงคำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกฤณา พันธะ (2554) ได้ศึกษาดนตรีผู้ไท ผลการศึกษาพบว่า การสืบทอดดนตรีเป็นการเรียนและการถ่ายทอดด้วยปากเปล่า ไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่เข้าใจความลึกซึ้งของดนตรีและระบบการถ่ายทอดดนตรีของนักดนตรีอาวุโส ด้วยเหตุนี้ ดนตรีผู้ไทจึงอยู่ในวงจำกัดกับนักดนตรีอาวุโส

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภางค์ จันทวานิช (2542) ได้แก่ ทฤษฎีวิวัฒนาการ ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ใช้ในการวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับดนตรีและศิลปะการแสดงผู้ไทย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ วิธีการประมวลความคิดขึ้นจากข้อมูลเชิงรูปธรรมแล้วทำเป็นข้อสรุปซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมตามวิธีการแบบอุปนัย

การพัฒนาและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง บ้านด่านม่วงคำ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการรวบรวมข้อมูลในด้านศิลปวัฒนธรรม พิธีกรรม ต่าง ๆ งานบุญงานประเพณี วิถีชีวิต รวมถึงผ้าทอโบราณของชาวผู้ไท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ด้านดนตรีศึกษาและวิเคราะห์เพลงการแห่กลองต๋มของบ้านด่านม่วงคำ วิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลง ให้ดนตรีมีจังหวะที่มีความหลากหลายมากขึ้น ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง สร้างเสียงประสานที่เหมาะสมกับดนตรีในรูปแบบเดิมและด้านการสวด ได้มีการนำเอาการฟ้อนกลองต๋มมาออกแบบชุดท่ารำ ซึ่งท่ารำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งจะสะท้อนถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดกันมา โดยท่ารำจะเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านด่านม่วงคำสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ แก้วเพ็ญกร (2551) ได้ศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อสืบสานและพัฒนารูปแบบการแสดงดนตรีของชาวผู้ไทย พบว่า ชาวผู้ไทยจังหวัดกาฬสินธุ์มีเครื่องดนตรีทั้งประเภทดีด สี ตี เป่า เมื่อมีความเจริญแทรกซึมเข้ามา ชาวผู้ไทยติดต่อสัมพันธ์กับชาวอีสานจึงนำเอาเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงดนตรีพื้นบ้านอีสานหรือวงโปงลางและวงกลองยาวมารวมบรรเลง ส่งผลให้การลำ การฟ้อน เครื่องแต่งกาย การฝึกซ้อม ลำดับการแสดงมีแบบแผนมากขึ้น ซึ่งมีทั้งเครื่องดนตรีที่คิดประดิษฐ์ดัดแปลงสร้างสรรค์ขึ้นเอง เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงดนตรีพื้นบ้านอีสานหรือวงโปงลางและวงกลองยาว ทำให้เกิดความหลากหลายในการบรรเลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรนำเอาองค์ความรู้ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ของชาวบ้านด่านม่วงคำ ไปถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจอย่างต่อเนื่อง
2. มีการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ของชาวบ้านด่านม่วงคำ อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. มีการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ดนตรี และการแสดง ของชาวผู้ไทในท้องถิ่นต่าง ทั้งในและต่างประเทศ
2. ควรให้หน่วยงานรัฐหรือองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีบทบาทในการร่วมกันศึกษาและเก็บข้อมูลเผ่าภูไทกะต๊ะบ้านด่านม่วงคำ

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2523). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- กิ่งแก้ว อรรถาการ. (2519). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู.
- โครงการสร้างสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2540). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 23: โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.
- ธีระพงษ์ โสตาศรี. (2537). *บทบาทของสำนักงานหมอลำ ในอำเภอมืองในจังหวัดขอนแก่น*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ปรานี วงษ์เทศ. (2525). *ดนตรีบ้านพื้นเมือง*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

- พรณี ช. เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด.
- พิทยวัฒน์ พันธะศรี. (2554). *มโหรี: ความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต] มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริวรรณ แก้วเพ็ชร. (2551). *ภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อสืบสานและพัฒนารูปแบบการแสดงดนตรีของชาวกูยไทจังหวัดกาฬสินธุ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สกุณา พันธะ. (2554). *การศึกษาดนตรีผู้ไทย ตำบลหนองหาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สาร สารทัศน์นันท์. (2534). *ฮัตสึบองคองสิบลี. เลย: เมืองเลยการพิมพ์*.
- แสง จันทรงาม. (2534). *ศาสนศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2544). *การศึกษาสังคมและวัฒนธรรม: แนวความคิด วิธีวิทยา และทฤษฎี*. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรศักดิ์ พิมพ์เสน. (2532). *การทำแคน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- สุรจิตต์ จันทสาขา. (2532). *รวมเผ่าไทยมุกดาหาร*. ม.ป.ท.
- อภิศักดิ์ โสมอินทร์. (2540). *ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง กรณีชาติพันธุ์ลาว*. ใน บุญพา มลิณทิสุต, สุรางค์ จันทร์กลั่น, และ วินัย วรวัตร(บ.ก.), *วัฒนธรรมกับการพัฒนา: ทางเลือกของสังคมไทย* (หน้า 69-88). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2542). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2535). *สังคมและวัฒนธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Robbins, Stephen P. (2003). *Organizational Behavior 10th ed*. New Jersey: Prentice-Hall.